

Svardokument for nytt program for næringsparker og hamner

Norsk Bioenergiforening (Nobio) støttar at Enova etablerer ei ordning som kan gi betre bruk av tilgjengeleg nettkapasitet og meir samarbeid om energiløysingar i næringsområde og hamner. Programmet bør byggja på eit heilskapleg energisystemperspektiv der elektriske og termiske løysingar blir vurderte i samanheng.

Namn	Katharina Månum
Verksemd	Norsk Bioenergiforening (Nobio)
Dato	19. oktober 2026

Vilkår i programmet

Enova sitt forslag

Enova ønskjer innspel til dei samla vilkåra for det nye programmet.

Nobio sitt innspel

Programmet bør vera teknologi- og energinøytralt og vurdere den samla energi- og effektbalansen i området. Energifleksibilitet må ikkje avgrensast til styring av elektrisk forbruk, batteri eller lokal straumproduksjon.

Bioenergi, biogass, fjernvarme, nærværme, overskotsvarme, vassborne system og termisk lagring må vera tydeleg omfatta når løysingane reduserer effektbelastninga eller frigjer nettkapasitet. Redusert elektrisitetsbruk til varme og prosessenergi må telja som fleksibilitet på linje med tiltak som flyttar straumforbruk i tid.

Kjend teknologi bør ikkje stengja prosjekt ute når utviklingsbehovet ligg i systemintegrasjon, samarbeid, organisering eller forretningsmodell.

Avgrensing og definisjonar

Enova sitt forslag

Enova vurderer å bruka same definisjon av næringsområde som i ordninga for deling av fornybar kraft. Næringsområdet skal vera geografisk avgrensa, ha samlokaliserte verksemdar og fellesfunksjonar eller delt infrastruktur. Generelle næringsbygg i by- og sentrumsområde er ikkje omfatta. Hamner må vera omfatta av hamne- og farvasslova, ha mottakspått og gi interesserte brukarar tilgang til infrastrukturen. Fleire sjølvstendige næringsaktørar må driva næring i tilknytning til anlegget.

Nobio sitt innspel

Nobio støttar at programmet blir avgrensa til område der fleire verksemdar kan samarbeida og dela infrastruktur. Definisjonen bør likevel brukast funksjonelt, slik at område med reelt samarbeid om energi og effekt ikkje fell utanfor berre på grunn av reguleringsform, lokalisering eller nemning.

Felles energiinfrastruktur bør reknast som ein relevant fellesfunksjon. Det bør vera mogleg å inkludera verksemder og energiressursar tett ved området når dei inngår i den same energi- og effektbalansen, til dømes ein varmesentral, eit biogassanlegg, eit anlegg med overskotsvarme eller ein fjernvarme- eller nærvarmeleverandør.

For hamner bør krava praktiserast slik at både offentlege og kommersielle hamnemiljø med fleire sjølvstendige brukarar kan delta. Avgrensinga bør ikkje utelukka prosjekt der ein energiaktør eig og driv infrastrukturen som fleire verksemder nyttar.

Krav om etablert næringsområde

Enova sitt forslag

Næringsområdet må vera etablert. Planlagde nyetableringar kan inkluderast, men Enova vil ikkje støtta planlegging av heilt nye næringsområde.

Nobio sitt innspel

Nobio støttar at ordninga i hovudsak blir retta mot etablerte næringsområde, fordi eksisterande energibruk, infrastruktur og aktørar gir eit konkret grunnlag for analysane.

Programmet bør samtidig opna for vidareutvikling av eksisterande område, nye byggjetrinn og planlagde etableringar når desse er tilstrekkeleg konkrete. Det må vera mogleg å greia ut både ny felles energiinfrastruktur og utviding eller ombygging av eksisterande varme- og distribusjonsløyser.

Innhald i utgreiinga

Enova sitt forslag

Forprosjektet skal omfatta fire obligatoriske arbeidspakkar: kartlegging av lastar og effektbehov, vurdering av konvertering til vassboren varme og utnytting av overskotsenergi og fjernvarme, vurdering av styring og flytting av lastar og vurdering av samarbeid og organisering. I tillegg kan prosjektet velja mellom energilagring, lokal energiproduksjon og andre fleksibilitetsløysingar. Lovpålagde utgreiingar kan ikkje få støtte, men forprosjektet kan byggja vidare på ferdigstilte utgreiingar.

Nobio sitt innspel

Nobio støttar hovudstrukturen og særleg at vassboren varme, overskotsenergi og fjernvarme er ei obligatorisk arbeidspakke. Arbeidspakkane bør omtala termiske løysingar breiare og eksplisitt omfatta bioenergi, biogass, nærvarme, felles varmesentralar, kjøling, termiske lager og energiutveksling mellom verksemder.

Kartlegginga bør omfatta varme-, kjøle-, prosessenergi- og effektbehov hos både eksisterande og planlagde verksemder. Ho bør også fanga opp variasjon gjennom døgnet og året, behov for spiss- og reservelast og kva timar nettkapasiteten er mest pressa.

Arbeidspakka om lokal energiproduksjon bør uttrykkeleg omfatta både elektrisk og termisk produksjon, inkludert bioenergi, biogass og kraftvarme. Hybride løysingar må kunna vurderast på tvers av arbeidspakkane.

Avgrensinga mot lovpålagde utgreiingar er forståeleg, men må ikkje hindra støtte til vidare systemanalysar, samarbeid og prosjektering som byggjer på resultata. Det bør vera tilstrekkeleg at det blir gjort eit klart skilje mellom den lovpålagde delen og tilleggsarbeidet i forprosjektet.

Systemnytta bør dokumenterast med minst desse resultata:

- reduksjon i maksimalt effektuttak og belastning i kritiske timar
- frigjord nettkapasitet og mogleg redusert behov for nettutbygging
- redusert elektrisitetsbruk til varme og prosessenergi, målt i kWh eller MWh
- auka bruk av lokale energiresursar, forsyningstryggleik og lokal energiberedskap
- forventa investeringar og utsleppsreduksjonar som forprosjektet kan utløysa

Konsortiedeltakarar og leverandørar

Enova sitt forslag

Minst to etablerte og uavhengige energibrukarar må søkja saman. Éi verksemd er ansvarleg søkjar. Samarbeids- eller intensjonsavtalar skal leggjast ved. Konsortiedeltakarar kan få støtte til eigeninnsats, medan leverandørkostnader blir dokumenterte med faktura.

Nobio sitt innspel

Kravet om samarbeid mellom fleire verksemder er formålstenleg. Søkjargruppa bør likevel ikkje avgrensast til energibrukarar. Eigarar og operatørar av næringsområde og hamner, energiselskap, fjernvarme- og nærvarmeaktørar og andre eigarar av felles energiinfrastruktur bør kunna vera konsortiedeltakarar og, når det er naturleg, ansvarleg søkjar.

Programmet bør dekkja eigeninnsats og eksterne kostnader knytte til organisering, avtaleverk, eigarskap, risikofordeling, finansiering og forretningsmodellar. Dette er ofte

avgjerande for å realisera løysingar der investeringar, risiko og gevinstar er fordelte mellom fleire aktørar.

Dokumentasjonskrava bør vera enkle nok til at små og mellomstore aktørar kan delta. Ein intensjonsavtale bør vera tilstrekkeleg ved søknad, fordi endelege kommersielle avtalar ofte er eit resultat av sjølv forprosjektet.

Støttebeløp

Enova sitt forslag

Maksimal støtte er 50 prosent av godkjende kostnader, avgrensa til 2 millionar kroner per forprosjekt.

Nobio sitt innspel

Ei støttegrad på 50 prosent og ei øvre ramme på 2 millionar kroner kan vera eit tenleg utgangspunkt. Enova bør følgja med på om ramma er tilstrekkeleg for større og meir komplekse område med mange deltakarar, fleire energiberarar og behov for tekniske, juridiske og kommersielle utgreiingar.

Kostnader til samarbeid, organisering, avtaleverk og forretningsmodellar må reknast som godkjende kostnader. Utan dette kan programmet treffa dei tekniske analysane, men ikkje barrierane som faktisk hindrar investering.

Gjennomføringstid

Enova sitt forslag

Forprosjektet må gjennomførast innan 18 månader frå vedtaksdatoen.

Nobio sitt innspel

Atten månader er i utgangspunktet ei rimeleg gjennomføringstid. Enova bør kunna gi ei avgrensa forlenging når framdrifta blir påverka av forhold utanfor prosjektet sin kontroll, til dømes tilgang til nettdata, kommunale planprosessar eller forhandlingar mellom mange aktørar.

Utbetaling

Enova sitt forslag

Heile støttebeløpet blir utbetalt ved sluttrapportering.

Nobio sitt innspel

Utbetaling først ved sluttrapportering kan vera ei likviditetsbarriere, særleg for små og mellomstore verksemder og mindre varmeaktørar. Nobio tilrår at Enova opnar for delutbetaling ved dokumenterte milepålar, eventuelt ei forskotsutbetaling og eit sluttoppgjer.

Dersom Enova held fast ved full etterskotsbetaling, bør dette vera tydeleg kommunisert før konsortiet blir etablert, og rapporteringskrava må vera føreseielege og forholdsmessige.

Budsjett

Enova sitt forslag

Budsjettet skal spesifisera kostnader per arbeidspakke og per prosjektdeltakar og leverandør.

Nobio sitt innspel

Nobio støttar ei slik budsjettinndeling. Budsjettmalen bør gi plass til både eigne timar, eksterne rådgivarar, tekniske analysar, datainnhenting og arbeid med organisering, avtalar, eigarskap og finansiering.

Det bør vera mogleg å flytta mindre beløp mellom arbeidspakkar undervegs utan ny godkjenning, så lenge formålet, støttebeløpet og dei obligatoriske leveransane ligg fast.

Andre kommentarar og barrierar

Enova sitt forslag

Enova ber mellom anna om innspel til barrierar i dag og kva som manglar for å gå frå idé til investering.

Nobio sitt innspel

Ei sentral barriere er at investeringar, risiko og gevinstar ofte er fordelte mellom fleire aktørar. Den som investerer i energiinfrastrukturen, er ikkje nødvendigvis den same som får redusert energikostnad eller tilgang til frigjord nettkapasitet. Manglande avtaleverk og uavklarte eigar- og forretningsmodellar kan derfor stoppa samfunnsøkonomisk gode prosjekt.

Andre viktige barrierar er mangelfulle energi- og effektdata, uvisse om framtidig energibehov, kostnader til felles distribusjonsinfrastruktur, avhengnad mellom fleire investeringsvedtak og manglande finansiering av steget frå forprosjekt til gjennomføring.

Forprosjektstøtta vil ha størst verdi dersom ho blir kopla til eit tydeleg vidare løp mot investering. Enova bør be om ein plan for realisering, men ikkje krevja at alle kommersielle avtalar og investeringsvedtak er på plass før utgreiinga er gjennomført. Det bør vera ein føreseieleg overgang frå forprosjektet til relevante ordningar for investering, demonstrasjon og marknadsintroduksjon.

Nobio sine hovudoppmodingar

- Programmet må vera teknologi- og energinøytralt og vurderer den samla energi- og effektbalansen i området.
- Bioenergi, biogass, fjernvarme, nærværme, overskotsvarme og termisk lagring må vera tydeleg omfatta.
- Redusert elektrisitetsbruk til varme og prosessenergi må telja som frigjord effekt og nettkapasitet.
- Kostnader til samarbeid, organisering, avtaleverk og forretningsmodellar må vera støtteberettiga.
- Søkjargruppa må også kunna omfatta områdeeigarar, hamner, energiselskap, varmeaktørar og konsortium.
- Resultata må vurderast ut frå systemnytte, energiberedskap og investeringane forprosjektet kan utløysa.